

Landstingspolitiskt program 2011-2014

Vänsterpartiet
Uppsala län

Uppsala län

Landstingspolitiskt program 2011 – 2014

Antaget av distriktets årskonferens den 14 mars 2010

Innehållsförteckning

Inledning	sid 1
Hälsan – en fråga om klass och kön	sid 1
Bättre folkhälsa genom en radikal hälsopolitik	sid 2
Psykisk hälsa	sid 4
Barn och ungdomars hälsa går först	sid 5
En offentlig, öppen och demokratisk vård efter behov	sid 6
Egen regi är bäst	sid 7
Låga patientavgifter – en rättvisefråga	sid 8
Primärvården – den nära vården	sid 8
Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping	sid 9
Psykiatrisk vård	sid 11
Tandvården – en klassfråga	sid 11
Goda levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning	sid 13
Bra arbetsgivare – för en bra verksamhet	sid 14
Tåg och bussar – för hälsan och miljön	sid 14
Kultur – för hälsa och demokrati	sid 15
Miljöarbete – för en hållbar verksamhet	sid 17
Natur och Friluftsliv	sid 18

Landstingspolitiskt program 2011 - 2014

Vänsterpartiet är ett socialistiskt och feministiskt parti vars mål är att förverkliga ett samhälle grundat på demokrati, jämlikhet och solidaritet, ett samhälle befriat från klass-, köns- och etniskt förtryck, ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle där kvinnor och män bygger sin egen framtid i frihet och samverkan.

Strukturer och förhållanden i det klassamhälle och det patriarkatiska samhälle vi lever i, återspeglar sig även inom hälso- och sjukvården. Det är viktigt att dessa strukturer och dess konsekvenser synliggörs för att kunna förstås och åtgärdas. Detta gäller även inom kultur, fritid och kollektivtrafik, områden som också hanteras av landstinget.

Hälsan är en mänsklig rättighet - ingen handelsvara! Enligt FN:s deklaration om mänskliga, kulturella och ekonomiska rättigheter har alla rätt till bästa möjliga hälsa. Vi vill försvara och förbättra vår solidariskt finansierade sjukvård och förebyggande hälsovård. Behoven ska styra, inte marknaden. Patienter är inga kunder. Människor ska kunna känna tillit och trygghet i kontakten med vården. Den vård vi arbetar för bygger på god omvårdnad, en helhetssyn på människan och ett medvetet könsperspektiv.

Under den gångna mandatperioden har de borgerliga partierna i riksdagen och i landstinget påbörjat en total omställning av den svenska hälso- och sjukvården. Privatiseringar, marknadsanpassningar och nya ekonomiska ersättningssystem har förvandlat patienterna till kunder och hälso- och sjukvården till en ny lukrativ bransch för privata aktörer.

Vänsterpartiet går till val för att tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet återta makten i landstinget. Vi har tillsammans utarbetat en gemensam valplattform med de viktigaste utvecklingsområdena. Vi har samma uppfattning i många frågor och vi har lång erfarenhet av framgångsrikt samarbete.

Vänsterpartiet går till val på sin egen politik som uttrycks i detta program och söker stöd för våra grundläggande värderingar som vi är övertygade om att många delar. Ett starkt stöd för Vänsterpartiet är förutom en framgång i valet också en signal om att nu får det vara nog!

Hälsan är en mänsklig rättighet – ingen handelsvara!

Hälsan - en fråga om klass och kön

Ett lands ekonomiska och sociala utveckling påverkar människors hälsa och livslängd. Sett över detta sekel har folkhälsan förbättrats kraftigt i Sverige.

Den politiska och fackliga kampen för att minska de ekonomiska orättvisorna och för bättre levnadsförhållanden i form av exempelvis bättre bostäder, arbetsförhållanden, kostvanor och utbildningsnivå har spelat en stor roll i utvecklingen. Forskning har visat att både den psykiska och fysiska hälsan är bättre i jämställda/jämlika samhällen. Vänsterpartiet driver en politik för att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna i samhället.

Fortfarande finns i Sverige oacceptabla skillnader i ohälsa mellan olika socioekonomiska grupper. Det finns stora skillnader vad gäller hälsorisker,

sjukdomar och dödlighet mellan arbetare och tjänstemän, lågutbildade och högutbildade och mellan grupper som är födda i olika länder. Folksjukdomar som diabetes och hjärt-/kärlsjukdomar drabbar lågutbildade och arbetare/lägre tjänstemän i högre utsträckning. Långvarig arbetslöshet innebär ökad risk för ohälsa i form av främst psykiska besvär, ökad sjuklighet och missbruk. Vänsterpartiet ser det som ytterst angeläget att föra en aktiv politik för att minska arbetslösheten.

Men hälsan är också en fråga om kön. Under senare år har betydelsen av mäns och kvinnors olika livsvillkor uppmärksammats alltmer som en förklaring till kvinnors sjukdomsmönster och översjuklighet. Sannolikt är de olika villkoren i samhället för män och kvinnor i arbetsliv, parrelationer och familjeliv de viktigaste faktorerna. Arbetet med att på alla plan ta bort könssegregering i samhället måste fortsätta.

Arbetsmarknaden är fortfarande könssegregerad, kvinnor har oftare yrken med mindre inflytande över arbetsuppgifterna och mindre grad av självbestämmande över arbetets utformning. Problem med axlar, skuldror, nacke drabbar kvinnor i större utsträckning än män. Även bland kvinnor finns sociala skillnader i hälsa. Kvinnliga högre tjänstemän har längre medellivslängd än kvinnor i arbetaryrken. Kvinnor i arbetaryrken har betydligt högre sjuktal än kvinnor i tjänstemannayrken.

Arbetet med att få stopp på mäns våld mot kvinnor måste stärkas. Organisationer som arbetar mot kvinnovåld och för kvinnofrid ska få ekonomiskt stöd från samhället. De kvinnor som misshandlas ska få en bra vård och övrig hjälp som behövs. Män som misshandlar ska ges möjligheter till behandling för att ändra sitt beteende och vi vill ge stöd till sådan verksamhet.

Det finns anledning att särskilt uppmärksamma de hälsoproblem som personer från andra länder ofta uppvisar. Det behövs särskild kunskap för att förstå och behandla personer med t ex posttraumatiska stressymtom p g a krig, förföljelser eller dramatiska uppbrott från det vardagliga livet.

Vänsterpartiet vill

- uppmärksamma hälsoskillnader mellan socioekonomiska grupper och hälsoskillnader beroende på kön och rikta resurser för att utjämna dessa
- öka forskningen kring ohälsa och sjukdomar med ett kvinnoperspektiv
- öka arbetet med att få stopp på mäns våld mot kvinnor

Bättre folkhälsa genom en radikal hälsopolitik

De ekonomiska och sociala livsvillkoren är av mycket stor betydelse för människors hälsa. Det finns naturligtvis en mängd andra bestämningsfaktorer för hälsan. Till de viktigare hör, förutom vårt genetiska arv, våra levnadsvanor (kost, motion, alkohol, tobak mm) och den miljöpåverkan vi utsätts för. Det finns klara samband mellan livsvillkor och levnadsvanor – de som tjänar minst har ofta en högre andel levnadsvanor som påverkar hälsan negativt. På senare år har det även uppmärksammats att kulturupplevelser och deltagande i kulturaktiviteter har en positiv påverkan på hälsan.

Vänsterpartiet vill förbättra folkhälsan och utjämna de hälsoskillnader som finns genom att på nationell nivå föra en folkhälsopolitik, som angriper hälsans sociala och ekonomiska bestämningsfaktorer. Detta innebär åtgärder från samhällets sida på olika nivåer. Det handlar om vilken politik som förs.

En förbättrad och mer jämlik folkhälsa kräver bland annat en politik för arbete och sysselsättning åt alla, ersättningsnivåer i socialförsäkringssystem som ger inkomster som går att leva på och andra åtgärder för att skapa en jämnare inkomstfördelning, åtgärder för att förbättra arbetsmiljöer, en bostadspolitik som bidrar till att skapa bra bostadsområden och levnadsmiljöer, en restriktiv alkoholpolitik och nolltolerans mot narkotika.

Landstinget har unika kunskaper om invånarnas hälsotillstånd och levnadsvillkor, kunskaper som finns såväl inom landstingets hälso- och sjukvårdsorganisation som genom olika undersökningar, exempelvis de omfattande enkätundersökningarna ”Liv och hälsa” som görs regelbundet. Landstinget måste därför fungera som en ”väckarklocka” och föra ut kunskaper till övriga beslutsnivåer i samhället – ex vis riksdag, departement, olika statliga myndigheter och kommunerna. Vad gäller kommunerna är det viktigt med dialog och samverkan kring vad som kan göras, var för sig eller i samverkan, för att förbättra folkhälsan.

I Uppsala län har landstinget och kommunerna, via Regionförbundet Uppsala län, antagit en gemensam folkhälsopolicy. Under tidigare mandatperioder fanns en särskild folkhälsoplan för landstinget, vilken bidrog till att utveckla folkhälsoarbetet på ett bra sätt. Denna plan och detta sätt att arbeta togs dock bort av den borgerliga majoriteten från 2008. Det är Vänsterpartiets uppfattning att en särskild folkhälsoplan ska finnas i landstinget där de viktigaste hälsopolitiska åtgärderna för landstingets arbete de närmaste åren anges, och hur landstinget ska verka för att målen i den länsgemensamma folkhälsopolicyn ska nås.

Men det är också av vikt att försöka påverka människors levnadsvanor. Förutom rökning är den höga alkoholkonsumtionen ett prioriterat område. Alkoholkonsumtionen i Sverige har ökat sedan början av 1990-talet, det är vin och starköl som svarat för ökningen. Även om män dricker betydligt större mängd alkohol än kvinnor, har ökningstakten vad gäller kvinnornas konsumtion varit högre. Även ett alkoholbruk som uppfattas som måttligt kan på sikt leda till ohälsa. Det blir viktigt för sjukvården att alltid efterfråga tobaks- och alkoholvanor och återkoppla dessa till patientens hälsa.

Ett hälsofrämjande och förebyggande synsätt och arbetssätt inom sjukvården måste stärkas, och resurser för detta arbete avsätts. En ökad andel av hälso- och sjukvårdsbudgeten måste användas till folkhälsosatsningar och förebyggande verksamhet. För att utjämna de skillnader i hälsa som finns, ska satsningarna i ökad utsträckning riktas till riskgrupper och områden i länet med höga ohälsotal.

Primärvården har en viktig roll, där kan sambanden mellan hälsa och levnadsvanor uppmärksammas och patienten få motivation och stöd att förändra sin livsstil och levnadsvanor. Det ersättningssystem som finns inom primärvården måste ta hänsyn till de socioekonomiska skillnader som finns inom länet och ge primärvården ekonomiskt utrymme att satsa på förebyggande insatserna för att förbättra hälsan hos länets invånare.

Migrationshälsan Cosmos behöver förstärkas och få utökad uppdrag för att bättre kunna göra tidiga insatser för asylsökanden och andra med utländsk bakgrund. Tillsammans med ETP, Enheten för Transkulturell Psykiatri och andra verksamheter ska möjligheten till ett transkulturellt centrum utredas, ett uppdrag som eventuellt även kan omfatta hela sjukvårdsregionen.

Folkvandvården har påbörjat ett arbete för en HBT-certifiering, d v s kunskap om homo- och bisexuella samt transpersoners behov och om hur diskriminering undviks. Fler verksamheter inom landstinget ska genomgå en HBT-certifiering kommande mandatperiod.

Vänsterpartiet vill:

- på nationell nivå föra en folkhälsopolitik för att utjämna hälsoskillnader
- att en ökad andel av hälso- och sjukvårdsbudgeten används till folkhälsosatsningar
- att särskilda insatser görs riktade till riskgrupper och områden i länet med höga ohälsotal
- ha en primärvård som arbetar aktivt med förebyggande insatser och ges ekonomiska resurser för att göra detta
- förbättra hälso- och sjukvårdsarbetet för personer med utländsk bakgrund
- införa HBT-certifiering av verksamheter inom landstinget

Psykisk hälsa

I ett nationellt perspektiv har det psykiska välbefinnandet hos befolkningen försämrats sedan 1980-talet för att nå en kulmen runt år 2000. Ökning av symptom som stress, ångest, oro, ångslan, lättare depression, trötthet och ständig värk i skuldror och axlar är tecken på detta. Psykisk ohälsa och värk i rörelseorganen är idag de vanligaste orsakerna till sjukskrivningar.

Det finns en mängd faktorer som påverkar den psykiska hälsan. Flera rapporter och undersökningar understryker arbetslivets betydelse: Att på många områden har kraven och jäktet ökat och arbetet blivit mer psykiskt ansträngande. Det är väl känt att omfattande omorganisationer, osäkra anställningsförhållanden liksom små möjligheter att påverka sin arbetssituation kan ha negativ påverkan på den psykiska hälsan.

Psykisk ohälsa har, liksom övriga hälsoproblem, en stark koppling till de ekonomiska och sociala livsvillkoren. Dålig ekonomi, ensamhet och isolering, stort ensamt ansvar för andra (gäller exempelvis ensamstående föräldrar och barn till åldrande föräldrar) är faktorer som har stark påverkan. Psykisk ohälsa och nedsatt psykiskt välbefinnande är också en könsfråga: I nästan alla undersökningar har kvinnor högre siffror än män på tecken och symptom som visar på risk för nedsatt psykisk hälsa.

Det av stor betydelse att människor med symptom på psykisk ohälsa får hjälp och stöd i tidigt skede. En bra företagshälsovård är viktig för de problem som kan kopplas till arbetslivet. För de flesta av de tecken på psykisk ohälsa som nämnts här gäller att de kan och bör klaras inom landstingets primärvård.

För detta krävs dock att det finns såväl nödvändig kompetens och kunskap som tillräckliga personalresurser. Det behövs kuratorer, psykologer och möjligheter till samtalsterapi vid behov. Det måste även finnas utarbetade behandlingsrutiner mellan primärvården och landstingets psykiatri, och möjlighet för primärvården att konsultera psykiatrin.

För Uppsala län visar undersökningar att det finns två grupper för vilka utvecklingen av den psykiska hälsan kräver ökad uppmärksamhet och behov av insatser:

- Yngre kvinnor (16-34 år) , där särskilt symptom som stress och nedstämdhet ökat.
- Äldre människor, där problem som ångest, oro och tecken på depression ökat. Här krävs insatser i samarbete med länets kommuner.

Vänsterpartiet vill:

- att arbetslivets betydelse för den psykiska hälsan uppmärksammas
- förstärka primärvårdens möjligheter att möta och klara av tecken på psykisk ohälsa
- uppmärksamma den psykiska hälsan särskilt hos yngre kvinnor och äldre människor och göra insatser för dessa grupper.

Barn och ungdomars hälsa går först

Internationellt sett har svenska barn och ungdomar en mycket god hälsa. Det finns dock all anledning att uppmärksamma de hälsoproblemen som finns inom vissa områden. Antal barn och ungdomar med tecken på psykisk ohälsa och psykosomatiska problem har ökat. Undersökningar visar på en oroande utveckling vad gäller framförallt övervikt. Allergiska symptom och eksem är fortfarande vanliga bland barn och unga. Diabetes typ 1(kräver insulinbehandling) har ökat.

Vad gäller rökning kan i ett längre perspektiv ses en mycket glädjande utveckling i Sverige: År 1980 rökte ca 30 % i åldersgruppen 16-24 år dagligen. År 2005 var det ca 15 %. Utvecklingen vad gäller ungdomars rökning kräver dock fortsatt uppmärksamhet, trender kan snabbt förändras utan ett aktivt förebyggande arbete.

Det finns också bland barn och ungdomar klara samband mellan socioekonomiska förhållanden och hälsa, detta gäller exempelvis övervikt och psykiska/psykosomatiska symtom. Barn- och ungdomar i hushåll med en utsatt ekonomisk situation ägnar sig mer sällan åt fysisk aktivitet, slarvar oftare med frukosten och börjar röka tidigare.

Det finns även ett könsperspektiv. Flickor anger i undersökningar oftare psykosomatiska besvär och är oftare mer nedstämda och deprimerade.

Dessa skillnader beroende på socioekonomiska förhållanden och kön motiverar särskilda insatser för vissa riskgrupper och insatser riktade till vissa kommuner/delar inom en kommun.

I jämförelse med vuxna finns oftast större möjligheter att påverka barn och ungdomars vanor och beteenden. Förebyggande arbete är därför av största vikt för att undvika och förändra ohälsosamma levnadsvanor. Ett bra exempel här i länet är Folktandvården som kopplar samman barn och ungdomars tandhälsa med rökning och kostvanor.

”Hälsoäventyret”, en pedagogisk verksamhet för att öka barn- och ungdomars kunskaper och kropp och hälsa, är ett annat bra exempel och dess verksamhet behöver i samarbete med kommunerna utvidgas för att kunna nå fler skolelever.

Ökade satsningar på att förbättra barn och ungdomars hälsa måste göras för att undvika framtida problem och ohälsa . Barn och ungdomar påverkas i hög grad av förhållanden i sin nära omgivning - ex vis familj, vänner, förskola, skola. Förhållandena i skolan har en stor roll för barns hälsoutveckling. En bra skolmat, möjligheter till fysisk aktivitet och en god skolhälsovård är viktiga frågor inom hälsans område.

Ett värdefullt underlag för kunskapen om hälsoläge och levnadsvanor är de enkäter, ”Liv o hälsa ung”, som sedan 2003 vartannat år har besvarats av länets elever i årskurserna sju, nio och gymnasiets årskurs två. Resultaten visar att de uppländska ungdomarna i allmänhet har en god hälsa och anser sig må bra, men visar också på en

oroande utveckling vad gäller ex vis alkoholkonsumtion och övervikt.

Vad gäller stress och nedstämdhet har flickor höga siffror, men något sjunkande siffror i de senaste årens undersökningar.

Det finns skillnader i hälsoproblem mellan olika delar av länet och även här kan socioekonomiska skillnader utläsas. Denna typ av undersökningar måste fortsätta att göras.

Samhällets insatser för att förhindra, upptäcka och åtgärda vålds- och sexualbrott mot barn- och ungdomar måste stärkas. Sedan 2006 finns i Uppsala "Barnahus", som arbetar länsomfattande och finansieras av polisen, kommunerna och landstinget. Där samordnas myndigheternas - framförallt socialtjänstens och polisens - insatser när det finns misstanke om att barn far illa. Vid "Barnahus" kan även förhör med barn göras i en lugnare miljö än i polishuset. Verksamheten är nu utvärderad och resultaten är positiva. Utredningstider har förkortats och kvaliteten på utredningarna förbättrats. Det finns enighet att verksamheten varit bra för barnen. Från Vänsterpartiet ser vi "Barnahus" som en mycket viktig resurs i arbetet med att förhindra att barn far illa och verksamheten bör förstärkas.

Vänsterpartiet vill:

- att barn och ungdomars hälsa måste vara ett prioriterat område för fortsatta förebyggande folkhälsoinsatser
- att riktade insatser ska göras för vissa riskgrupper och utifrån identifierade skillnader i hälsa beroende på socioekonomiska förhållanden och kön
- fortsätta utveckla "Hälsoäventyrets" verksamhet i länet
- att verksamheten vid "Barnahus" ska förstärkas

En offentlig, öppen och demokratisk vård efter behov

Hälsan är en mänsklig rättighet! Alla människor, oavsett egen betalningsförmåga och oavsett medborgarskap, ska ha rätt till en god hälso- och sjukvård. Endast genom en sjukvårdsmodell som bygger på öppenhet och demokratisk styrning och med en solidarisk skattefinansiering kan detta garanteras. Detta är en uppfattning som delas av de allra flesta, men den hälso- och sjukvårdspolitik som borgarna driver leder till ett nytt och annat system. Där är det privatiseringen som står i centrum och för att skapa en "marknad" där privata företag kan konkurrera om "kunderna", införs vårdpeng.

Vänsterpartiet tar bestämt avstånd från detta. Inom vården måste behoven styra: De med störst behov måste sättas före vad gäller att få behandling. Det får inte vara så att de som "ropar högst" går före de med svårare sjukdomar men som inte ropar. Eller av olika skäl saknar förmåga att ropa.

Det är viktigt att slå vakt om den prioriteringsordning som riksdagens fastslagit. Däremot kan inte allt göras. Prioriteringar i vården har alltid gjorts: Vad som är medicinskt möjligt att åtgärda, eller försöka åtgärda, har alltid överstigit de ekonomiska resurser som stått till förfogande. Men det är av stor vikt att de prioriteringar som görs är öppna, dvs. det ska vara möjligt för alla att förstå vad de grundas på. Prioriteringar ska vara grundade på kunskap.

Beslut om resursfördelning måste i högre grad grundas på kunskap om de behov som finns inom olika patient och sjukdomsgrupper. Bättre metoder för att bedöma effekterna av olika behandlingsmetoder behöver utvecklas. Inom Uppsala läns landsting pågår sedan några år ett arbete med att ta fram program för olika sjukdoms- och diagnosgrupper. Dessa program är viktiga kunskapsunderlag och från vänsterpartiet ser vi det som viktigt att detta arbete fortsätter och utvecklas ytterligare.

Behovet av prioriteringar är i högsta grad kopplat till resursfrågor. Vänsterpartiet anser att en större del av samhällets totala resurser ska gå till vård och omsorg. Bland de främsta skälen för behovet av ökade resurser och fler anställda i vården är att andelen äldre i samhället ökar och att medicinska framsteg och nya läkemedel gör det möjligt att behandla fler sjukdomar.

Vänsterpartiet vill:

- slå vakt om den öppna, demokratiska och solidariskt skattefinansierade sjukvården
- vårdbehoven ska styra – sjukvården är ingen marknad
- att landstinget fortsätter och utvecklar arbetet med att fram program för olika sjukdoms- och diagnosgrupper
- att de prioriteringar som görs i vården ska vara ”öppna” och grundade på kunskap och den prioriteringsordning som gäller

Egen regi är bäst

När offentliga verksamheter läggs ut på privata aktörer riskeras den demokratiska insynen och styrningen, och de anställda riskerar försämrade och otryggare anställningsförhållanden. Det finns inga studier eller erfarenheter som visar på att privata inslag ökar vare sig kvaliteten eller kostnadseffektiviteten i vården. Tvärtom riskeras att kvalitets- och utvecklingsarbetet avstannar och kostnaderna tenderar att öka.

Privatisering av offentlig verksamhet är inte hållbara lösningar vare sig ur ekonomiskt eller demokratiskt perspektiv. Upphandlingar kan ibland vara nödvändiga men splittras verksamheter så blir det svårare att styra utveckling och att följa upp kvalitet och ekonomi. Även kost, städ och service är integrerade delar av vården och bör drivas i egen regi. Oftast är det lägsta anbud som vinner en upphandling. Privata aktörer kan lämna låga anbud bland annat genom att ha färre anställda och sämre löne- och anställningsvillkor. Visserligen måste offentligt anställda, vid en verksamhetsövergång, erbjudas anställning hos entreprenören men är bara garanterade att behålla sina tidigare anställningsvillkor under ett år. När kontraktstiden går ut och ny upphandling ska göras riskerar de att en ny privat aktör vinner upphandlingen. Vänsterpartiet kräver att vid upphandling av verksamheter ska krav på kollektivavtal eller avtalsliknande förhållanden ställas.

Genom borgerlighetens sk vårdvalssystem behöver inte ens en upphandling ske. Det är fri etablering för alla som uppnår vissa kriterier och landstinget tvingas skriva avtal och betala. Därmed finns ingen kontroll över var vårdgivare behövs eller hur många. Den ”fria marknaden” ska råda och därmed blir vinstintressena de som styr etableringen, inte vårdbehoven. För Vänsterpartiet är det självklart att de folkvalda ska bestämma hur och var resurserna ska användas utifrån vårdbehov och vårdprioriteringar.

Vänsterpartiet vill:

- att så mycket som möjligt görs i egen regi och avvisar privatiseringar av landstingets verksamheter
- så fort som möjligt avveckla det borgerliga vårdvalssystemet med fri etablering
- att när upphandling av verksamheter sker ska krav på kollektivavtal eller avtalsliknande förhållanden ställas.

Låga patientavgifter – en rättvisefråga

Låga patientavgifter är av betydelse för att inte människor ska behöva avstå från behövlig vård av ekonomiska skäl. Alltför höga avgifter kan leda till en utveckling att låginkomsttagare är med och finansierar sjukvården via landstingsskatten, men sedan inte har råd att använda den när det behövs. Under innevarande mandatperiod har patientavgifter införts för barn och ungdomar i Uppsala läns landsting. Vänsterpartiets krav är att dessa skadliga avgifter ska avskaffas. På sikt bör en väl utbyggd och stärkt första linjens vård, där primärvården ingår, vara avgiftsfri.

Husläkarbesök vid särskilda äldreboenden liksom läkarbesök hos de särskilda läkare inom primärvården som finns för hemlösa – en utsatt grupp i samhället – ska även i fortsättningen vara avgiftsfria.

Förutom låga avgifter är högkostnadsskydd viktiga. Idag behöver ingen i Uppsala läns landsting under en period av 12 månader betala mer än 900 kr för sjukvård, 1200 kr för sjukresor, 900 kr för hjälpmedel och för läkemedel 1800 kr. Nivån på högkostnadsskyddet för sjukvård och läkemedel bestäms på nationell nivå, de övriga av landstinget. Vänsterpartiet ser det som viktigt att högkostnadsskydden ligger på nivåer som gör att inte människor med stora vårdbehov (oftast äldre) drabbas av alltför höga kostnader och vill ha en samordning av högkostnadsskydden.

Vänsterpartiet vill:

- att patientavgifterna ska vara låga och totalt sett ligga på oförändrad nivå även under nästa mandatperiod
- att all vård för barn och ungdomar upp till 20 års ålder ska vara avgiftsfri
- att de högkostnadsskydd landstinget råder över ska samordnas

Primärvården - den nära vården

Primärvården är den närmaste vården och den klarar att hantera merparten av medborgarnas vårdbehov. Vi har en bra primärvård i Uppsala län och så gott som alla är nöjda med den vård de får. Men medborgarna ställer också stora krav på primärvården. Den ska vara lätt att komma i kontakt med och det ska vara lätt att få tider för undersökning och behandling.

Idag sätts allt fokus på läkarbesök istället för besök till hela vårdteamet i tillgänglighetsmätningar och vårdens kvalitet är svårt att följa och utvärdera. Den borgerliga politiken och införande av vårdvalssystem förstärker detta. Det är de privata vårdgivarnas fria val att etablera sig som är det viktigaste, inte vårdbehovet eller vårdkvaliteten.

Genom införandet av en vårdpeng på varje innevånare har dessa nu blivit kunder inom primärvården. Det ekonomiska ersättningsystemet innehåller dessutom för lite pengar och ersättning utgår inte för hela befolkningen, bara de aktivt listade. Vår egen primärvård har därför drabbats av stora underskott vilket leder till minskad verksamhet.

Vänsterpartiet vill upphäva vårdvalssystemet, dvs den fria etableringen och systemet med en vårdpeng för varje innevånare. Områdesansvar ska gälla och resurser fördelas efter behov. Länets innevånare ska inte behöva lista sig för att få vård, men ska självklart få lista sig hos annan läkare eller vårdcentral om de så önskar. Den verkliga patientmakten ligger inte i valet av utförare utan i möjligheten att kunna delta i och påverka själva vården.

En väl fungerande sjukvårdsrådgivning har privatiserats vilket gör att landstingets kontroll och styrning av en oerhört central och viktig vårdinstans blir svårare. Nu blir svarstider och antalet besvarade samtal viktigare än samtalens innehåll. Vänsterpartiet kräver att landstinget återtar verksamheten så fort som möjligt.

Vi behöver rusta och förstärka primärvården som den viktigaste delen i första linjens hälso- och sjukvård. Primärvården ska i framtiden ha ett mer förebyggande perspektiv och klara mer av det totala vårdbehovet lokalt. Dagens vårdcentraler ska utvecklas till hälsocentraler. För det behövs mer resurser och fler kompetenser i vårdlagen. Det behövs ett utökat samarbete med övriga aktörer i första linjens vård; skolhälsovården, företagshälsovården och kommunernas hemsjukvård respektive socialtjänst.

Då andelen äldre kommer att öka behövs nya samarbetsformer med kommunerna kring vården av äldre. Landstinget kan bidra med kunskap och ökade läkarinsatser för att förebygga att minska den akuta vården, för att minska antalet inläggningar och förbättra rehabilitering och återgång till boende.

Närvård (närsjukvård) ska vara en del av en utbyggd primärvården, samtidigt som den också ska vara en ny samarbetsform med kommunerna. Fler specialiteter ska bedriva öppenvård och konsultationer inom primärvården, nära patienterna, samtidigt som det ska vara ett tätare samarbete med kommunen kring patienter.

Vänsterpartiet vill:

- förstärka resurserna till primärvården och utveckla hälsocentraler
- utveckla samarbetet inom vården och tillsammans med övriga aktörer i första linjens vård
- bygga upp en väl fungerande närvård i samtliga kommuner
- återta sjukvårdsrådgivningen i egen regi

Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping

Akademiska sjukhuset har flera uppdrag. Förutom att vara ett sjukhus för medborgarna i länet är det också ett riks- och regionsjukhus samt forsknings- och undervisningssjukhus. Det finns anledning att understryka Akademiska sjukhusets betydelse: Med mer än 8000 anställda, merparten kvinnor, och en budgetomsättning på ca 6,5 miljarder kronor utgör sjukhuset en drivkraft och ”motor” för hela länets utveckling.

Många arbetstillfällen skapas också genom den forskning som bedrivs och de företag inom life science som växer fram. Verksamheten är till en tredjedel beroende av riks- och regionvård och framför allt avtal med landstingen inom Uppsala-Örebro sjukvårdsregion.

En eventuell ny regionindelning kan förändra förutsättningarna för Akademiska sjukhuset på ett avgörande sätt och därmed även för universitetet och dess medicinska fakultet. Det är av största vikt att frågan om sjukvårdsregionerna och därmed befolkningsunderlaget för universitetssjukhusen kan lösas före en eventuell indelning i nya och större regioner.

Det är viktigt att Akademiska sjukhuset inte splittras upp i skilda delar. T ex har borgarna privatiserat all mammografi vilket gjort det omöjligt att bygga upp ett väl fungerande samarbete mellan olika specialiteter kring bröstcancervården. Mammografin ska snarast möjligt återföras till Akademiska sjukhuset och ett kunskapscentrum kring bröstcancer byggas upp.

Samarbetet mellan landstingets olika verksamheter behöver utvecklas ännu mer. Akademiska sjukhuset spelar här, inte minst på sin storlek, en viktig roll. Samtidigt måste det finnas en god samordning så att onödigt dubbelarbete undviks och samtliga resurser används på ett så effektivt sätt som möjligt.

Lasarettet i Enköping har utvecklats från ett länsdelssjukhus för Håbo-Enköping till mer av ett länsjukhus till gagn för alla medborgare i länet. Detta garanterar att lasarettet kommer att finnas kvar och vara basen för vården i södra länsdelen men gör det också möjligt att använda landstingets samlade resurser på ett effektivare sätt. Ett exempel på en sådan utveckling är kortvårdskirurgin där lasarettet i Enköping får ett mycket större uppdrag för hela länet. Samtidigt behövs en starkare samordning av kirurgiinsatserna för att säkerställa kompetens och gemensamma köllistor.

Akutsjukvården förändras med en ambulanssjukvård som en specialiserad verksamhet med hög kompetens och där vården mer och mer riktar in sig på att patienter i akuta fall så snabbt som möjligt ska transporteras till rätt vårdnivå. Det betyder att det behövs ett större länsperspektiv på hur de samlade akutvårdsresurserna används på bästa sätt vilket kan påverka akutmottagningarna. Samtidigt måste primärvårdens jourverksamheter inkl sjukvårdsrådgivningen samordnas med akutsjukvården.

Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping är båda medlemmar i det nationella nätverket för hälsofrämjande sjukhus, och det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet inom sjukhusen måste bli ännu bättre.

Vänsterpartiet vill:

- stärka och förtydliga Akademiska sjukhusets roll som forsknings- och utbildningssjukhus med en central betydelse för regional utveckling
- att landstinget agerar till försvar av sjukvårdsregionen
- återföra mammografin till egen regi på Akademiska sjukhuset
- att Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping ökar sin samordning mellan sig och med primärvården, för en bättre och effektivare länsjukvård
- stärka och utveckla verksamheter på lasarettet i Enköping till nytta för alla länsbor

Psykiatrisk vård

Även om antalet människor med tecken och symptom på psykisk ohälsa har ökat under de senaste trettio åren, tycks allvarliga psykiska sjukdomar inte haft motsvarande ökning utan ligga på ungefär samma nivå.

Basen i landstingets psykiatri ska vara en väl utbyggd öppen vård med en god tillgänglighet. Tidiga behandlingsinsatser och ett bra stöd är av stor betydelse för att förhindra återinsjuknande och så långt det är möjligt göra så att inläggning i den slutna vården inte blir nödvändig. Behandling inom slutna vård är dock ibland nödvändigt vid psykiska sjukdomar. Denna behandling måste följas av rehabiliteringsinsatser från öppenspsykiatri, primärvård och, vid behov, av kommunala verksamheter.

För närvarande pågår arbetet med byggandet av ”Psykiatrins Hus” inom Akademiska sjukhusets område, beräknas klart till 2012. Där kommer i stort sett all länets slutenvård, och även en omfattande del av den öppna psykiatrin i Uppsala, att finnas. Detta ökar möjligheterna till en väl fungerande samverkan mellan öppen och slutna vård och till en bättre ”vårdkedja” för patienterna.

Även om lokaler och lokalisering är viktiga, är det ändå tillgången till kompetent personal som är avgörande för den psykiatriska vårdens innehåll och kvalitet. Skötarna är den personalgrupp som arbetar närmast patienterna och insatser måste göras för att säkerställa det framtida behovet av kompetent och adekvat utbildad personal. Tillgång till fasta specialistläkare har under ett flertal år varit ett problem. Arbetet med att rekrytera och kunna behålla läkare måste fortsätta. Insatser för ökad vidareutbildning för alla personalgrupper inom den psykiatriska vården är nödvändigt.

Anhöriga till personer med psykisk funktionsnedsättning har ofta en svår situation. Anhörigstödet måste förbättras, i nära samarbete med kommuner och brukarföreningar. Ansvar för människor med psykiska sjukdomar är delat med landsting och kommuner, där kommunerna har ansvar för boende, stöd i boende och sysselsättning. Detta kräver en väl fungerande samverkan och överenskommelser om ansvarsfördelning. ”Vägen tillbaka” är för många med psykiska sjukdomar ofta inte helt enkel. En väl fungerande rehabilitering är nödvändig.

Vänsterpartiet vill

- ha en väl fungerande vårdkedja mellan slutenvård och öppenvård
- satsa på kompetent och välutbildad personal
- förbättra stödet till anhöriga

Tandvården – en klassfråga

Tandhälsan i Sverige har förbättrats sett över ett längre perspektiv. Den allmänna tandvårdsförsäkringen från 1970-talet gjorde det möjligt för fler vuxna att i tid laga sina tänder. Fri tandvård för barn- och ungdomar, satsning på förebyggande insatser, bättre kost och flourpreparat är andra viktiga förklaringar.

Men det är idag alltför många med dåliga tänder och dålig ekonomi som avstår från tandvård.

Det statliga tandvårdsstödet som den borgerliga regeringen infört medför att 85 procent av patienterna har fått en ökat kostnad för sin tandvård.

För kostnader upp till 3000 kr betalar den enskilde i stort sett själv. De förändringar som gjordes med att införa ett årligt allmänt tandvårdsbidrag på mellan 150-300 kr år, beroende på ålder, täcker oftast enbart av liten del av kostnaden för de flesta. Därefter ersätts hälften av kostnaderna upp till 15 000 kronor och kostnaderna över 15 000 kr ersätts till 85%. Högkostnadsskyddet gäller dock inte för alla tänder. Visserligen finns i dag möjligheter till så kallad abonnemangstandvård. Men för den med redan dålig tandstatus blir premien hög.

Resultat från de två senaste omfattande enkätundersökningar "Liv och hälsa" anger att ca 12 % av länets invånare av ekonomiska skäl avstått eller begränsat sin tandvård. Vänsterpartiet anser att det statliga stödet måste stärkas och förändras så att inte människor under lång tid avstår från tandvård av ekonomiska skäl.

För barn- och ungdomar är läget ett annat. Tandhälsan i länet är bland de bästa i landet. Men det finns oroande tendenser att den håller på att försämrans inom vissa grupper, framförallt genom ökat intag av läsk och godis. Ett fortsatt och förstärkt arbete med inriktning mot såväl barn- och ungdomar som deras föräldrar är nödvändigt. Även vad gäller detta område finns socioekonomiska skillnader.

Efter det år man fyller 19 år upphör den fria tandvården och detta är naturligtvis ett stort problem, då ungdomar i den åldern sällan har egna inkomster och dessutom är vana vid att under många år haft fri tandvård och kallats för regelbundna kontroller.

Genom den "Frisk tandvårdssatsning" som länets Folk tandvård gör med att gå ut med ett erbjudande till alla ungdomar, för vilka den fria tandvården är på väg att upphöra, om att teckna avtal på tandvård till en fast kostnad under tre års tid, fångas många ungdomar upp i ett läge där de flesta ändå har en relativt god tandhälsa. Denna satsning har varit en framgång.

Vänsterpartiet anser att åldernivån för den avgiftsfria tandvården bör höjas, med tanke på att det idag oftast dröjer längre innan ungdomar får egna inkomster. Detta är dock ett beslut som ligger på statlig nivå.

Landstinget har enligt tandvårdslagen ansvaret för uppsökande och nödvändig tandvård för de som omfattas av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Detta ansvar gäller även för människor, oftast äldre, med behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser. Tandhälsan hos dessa kan vara avgörande för matvanorna och livskvalitén. Kommunernas personal behöver bättre och mer utbildning i tandhälsa och samarbetet mellan kommunerna och landstinget behöver utvecklas ännu mer.

Vänsterpartiet anser

- att särskilda satsningar för att vidmakthålla den goda tandhälsan hos barn- och ungdomar behöver göras.
- att det statliga tandvårdsstödet behöver förstärkas så att inte människor av ekonomiska skäl avstår från tandvård.
- på sikt ska tandvård betraktas på samma sätt som övrig hälso- och sjukvård och även finansieras på samma sätt.
- att åldergränsen för den avgiftsfria tandvården bör höjas

Goda levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Landstinget, kommunerna och försäkringskassan har ett gemensamt ansvar för att människor med funktionsnedsättningar får det stöd som behövs och ges möjligheter till goda levnadsvillkor. Den enskilde brukaren ska ha ett stort inflytande över vilka insatser som görs och hur de utförs.

Den medicinska utvecklingen ger allt större möjligheter att rädda liv. Betydelsen av omfattande tidiga rehabiliteringsinsatser, för att minska de bestående funktionsnedsättningarna, har alltmer uppmärksammats. Men trots omfattande tidiga insatser kommer det för många människor att finnas en bestående skada som medför en funktionsnedsättning och behov av livslång rehabilitering/habilitering samt behov av stödinsatser. Vänsterpartiet ser detta som ett angeläget område, där en väl fungerande samverkan mellan landsting och kommuner är nödvändig.

Ytterligare resurser och ökade insatser behövs för att skapa arbete och meningsfull sysselsättning för människor med funktionsnedsättningar.

Tillgång till bra hjälpmedel är för många nödvändigt för att klara det dagliga livet och möjliggöra ett aktivt deltagande i samhället. Inom hjälpmedelsområdet sker en ständig utveckling mot bättre hjälpmedel och nya hjälpmedel kommer, t ex på datorområdet. Personer med funktionsnedsättning har rätt att få ta del av de ökade möjligheter som den tekniska utvecklingen ger.

Vänsterpartiet anser att de avgifter som tas ut för hjälpmedel måste vara på en sådan nivå att ingen av ekonomiska skäl avstår från ett nödvändigt hjälpmedel

Det är viktigt att landstinget och landstingets alla verksamheter tar nya diskrimineringslagen från 2009 – där funktionshinder är en av sju diskrimineringsgrunder - på allvar och fullföljer tidigare beslut att undanröja tillgänglighetshinder i allmänna lokaler.

Brukarorganisationerna har en viktig roll i att bevaka och föra fram de funktionsnedsattas intressen och krav. Landstinget ger organisationsstöd till länsorganisationer och bidrag till lokaler för dessa. Detta stöd får inte urholkas. Brukarorganisationerna måste få information från landstinget i frågor som berör människor med funktionsnedsättningar och ges goda möjligheter att komma med synpunkter inför olika beslut och att kunna följa utredningar. Landstinget har träffat ett samverkansavtal med handikappföreningarna kring dessa frågor.

Vänsterpartiet ser brukarnas organisationer som en viktig resurs och samarbetspartner för landstinget i arbetet med att förbättra vården och levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättningar.

Vänsterpartiet vill:

- att ökade insatser görs för att människor med funktionsnedsättningar ska få arbete och meningsfull sysselsättning
- att avgifterna på hjälpmedel måste vara låga
- att brukarorganisationerna ses som en viktig samverkanspart
- att tillgänglighetshinder i allmänna lokaler undanröjs

Bra arbetsgivare - för en bra verksamhet

Försvaret av den offentliga verksamheten kräver att offentliga arbetsgivare blir bättre och ligger i framkant när det gäller utveckling av arbetsorganisation och arbetsmetoder. Men också att stå upp för de anställda och deras anställningsvillkor för långsiktighet och trygghet. Offentliga arbetsgivare bör vara de som föregår med gott exempel, som bäst tillämpar lagar och avtal och som tydligt redovisar hur man uppfyller sitt arbetsgivaransvar. Det politiska ansvaret är stort och kan inte delegeras bort. Det handlar om att förstå och förtydliga hur det ansvaret ser ut, så att arbetsuppgifter med tillhörande befogenheter kan fördelas rätt och på vilket sätt den politiska nivån ska granska och följa verksamheten ur ett arbetsgivarperspektiv.

Inom landstingets verksamheter måste det ständigt pågå en kritisk granskning och ett förbättringsarbete, så att resurserna används på bästa och mest effektiva sätt. Detta förutsätter att anställda på ett tidigt stadium involveras i förändringsarbete, att deras idéer tas till vara och att chefer på alla nivåer har viljan och förmågan att leda en sådan process. Delaktighet och ett gott ledarskap är dessutom de viktigaste faktorerna i arbetet för en god arbetsmiljö och en minskad sjukfrånvaro.

Trygga och stimulerande anställningsförhållanden är viktiga förutsättningar för att kunna göra ett bra arbete. Det betyder bl a jämställda villkor för kvinnor och män utan osakliga löneskillnader vare sig inom eller mellan olika yrkesgrupper. Diskriminering får inte förekomma vid anställningar eller lönesättningar eller på annat sätt. En handlingsplan för likabehandling behövs för att tydliggöra vad som gäller och vad som ska göras.

Den som vill arbeta heltid ska kunna göra det och den som vill utveckla sin kompetens eller pröva nya arbetsuppgifter ska i möjligaste mån kunna göra det.

Vänsterpartiet vill:

- ge tydliga och realistiska uppdrag till förvaltningar och chefer i personal- och arbetsmiljöfrågor
- öka och säkerställa delaktigheten för de anställda
- fortsätta satsningen på ett förbättrat chef- och ledarskap
- fortsätta arbetet för en minskad sjukfrånvaro och snabb återgång i arbete
- att osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män inte ska få förekomma
- att heltid ska vara normen i landstinget, deltidsarbete en möjlighet

Tåg och bussar - för hälsan och miljön

Landstinget har idag beställnings- och betalningsansvaret för järnvägstrafiken och stomlinjebussar i länet. En ändrad kostnadsfördelning mellan kommunerna och landstinget tillsammans med satsningar på tågtrafik, har gjort att landstingets kostnader för kollektivtrafiken ökat och kommer att öka. Under kommande mandatperiod bör huvudmannaskapet för den totala kollektivtrafiken i länet överföras helt till landstinget. Det ökar samordningsmöjligheterna av både trafik och taxor samtidigt som länstrafiken kan bli en starkare part i det storregionala trafikhuvudmannaskapet som växer fram. Det blir viktigt att kommunerna även fortsättningsvis kan påverka trafikutbudet och även beställa kompletterande lokaltrafik.

I samband med att landstinget tar över ansvaret för kollektivtrafiken bör också det kommunala bussbolaget Gamla Upsalabuss fortsätta att vara ett samhällsägt bolag.

En väl utbyggd kollektivtrafik har stor betydelse för hela länets utvecklingsmöjligheter samtidigt som det bidrar till en bättre miljö. Tågtrafik där det är möjligt måste vara den bärande grunden och därefter satsningar för en förbättring av övrig kollektivtrafik.

Det är redan trångt på spåren och investeringar behövs från statligt håll för att öka kapaciteten. Vänsterpartiet säger nej till att överföra statliga investeringskostnader till landsting och kommuner, t ex Citybanan i Stockholm som Uppsala län ska stå för ca 600 miljoner kronor. De resurserna behövs bättre för att köra fler tåg och bussar. En återuppbyggnad av Enköpingsbanan måste hamna högt i prioritering, utredningar har visat att det är samhällsekonomiskt lönsamt. Arbetet behöver påbörjas snarast.

Tågtrafik på sträckan Uppsala – Sala behöver byggas ut och få tågstopp även i Vänge, Järlåsa och Vittinge. Upptåget mot Gävle måste få fler avgångar och trafiken mot Upplands Väsby och vidare mot Stockholm behöver en bättre samordning mellan trafikhuvudmännen. På sikt ska tåg även stanna i Bergsbrunna och Alsike.

Fler måste överge bilen till förmån för kollektivtrafiken. Då krävs en väl fungerande trafik med hög turtäthet och till låg kostnad. Vänsterpartiet tycker att vi skattevägen ska finansiera stora delar av kollektivtrafiken eftersom den gynnar oss alla, och därför ska taxorna hållas låga. Taxorna ska samordnas inom länet och över länsgränserna.

Tåg ska drivas av ”grön el” och bussarna ska snarast möjligt drivas med förnyelsebara bränslen. Det arbete som pågår med biogas ska prioriteras.

Mer om kollektivtrafiken finns att läsa i Vänsterpartiets Regionalpolitiska program för Uppsala län.

Vänsterpartiet vill:

- att landstinget övertar det totala ansvaret för kollektivtrafiken i länet
- att Gamla Upsalabuss även i fortsättningen ska vara ett samhällsägt företag som utför trafik i minst samma omfattning som idag
- bygga ut tågtrafiken med fler avgångar och fler tågstopp
- komplettera tågtrafiken med väl fungerande busstrafik
- att tåg och bussar givetvis ska vara anpassade för människor med olika funktionsnedsättningar.
- att planering och projektering av Enköpingsbanan kommer igång snarast
- hålla låga och enhetliga taxor inom kollektivtrafiken

Kultur – för hälsa och demokrati

Kulturupplevelser berör oss känslomässigt och intellektuellt, vi blir oftast på något sätt berörda. Att ta del av, eller själv medverka i, kulturaktiviteter kan bidra till att människor upplever tillvaron som mer meningsfull. Detta ökar möjligheterna att hålla sig ”frisk”. Kulturen är därför en del i arbetet för en bättre folkhälsa.

Tanke- och yttrandefrihet är grundbultar i ett demokratiskt samhälle. Men verklig demokrati förutsätter meningsutbyte: Engagerade människor som för samtal och utbyter tankar.

Kulturopplevelser innebär ofta sådana möten med andra människors tankar och känslor, idéer, föreställningar och frågeställningar.
Kulturen är därför en viktig del i en livskraftig demokrati.

Samhällets uppgift är att verka för en kulturell mångfald och vara motkraft till det kulturutbud som styrs av kommersiella intressen och inte av omsorg om folkhälsa eller demokrati. Kulturfrågor är i högsta grad politiska. Det handlar om makten över tankar och känslor.

Det finns skillnader i nyttjandet av kultur, liksom i vilka kulturformer man nyttjar. Skillnader som bland annat beror på ekonomiska förutsättningar, utbildningsnivå, vanor och traditioner hemifrån och i uppväxtmiljöer. Uppsökande insatser måste därför riktas till grupper som av ekonomiska eller andra skäl inte söker sig till kulturaktiviteter. Möjligheten till kulturopplevelser får inte bli plånboksfrågor, ekonomiskt stöd måste finnas från samhällets sida.

Landstingets huvudansvar är det länsövergripande kulturarbetet. Detta sker huvudsakligen genom Upplandsmuseet, Musik i Uppland, Länsbiblioteket och genom landstingets kulturnämnds bidragsgivning till föreningar, grupper och ungdomsorganisationer. Inom landstingets kulturförvaltning ”Kultur i länet” inryms de regionala resurscentra ”Film i Uppland” och ”Dans i Uppland”.

Vänsterpartiet anser att det behöver göras en översyn av fördelning av ansvar och kostnader, mellan landstinget och kommunerna, för länets kulturinstitutioner. Nuvarande fördelning grundar sig på överenskommelser från slutet av 1980-talet. Sedan dess har flera nya verksamheter tillkommit och förändringar gjorts i den statliga kulturpolitiken. Landstinget kan också behöva ta ett större ekonomiskt ansvar för länsmusiken med Uppsala Kammarorkester.

Stödet till länets studieförbund är viktigt för människors möjligheter att utvecklas och lära sig mer. Vid landstingets folkhögskola Wik ges utbildning och kurser i olika ämnen. Vi ser folkhögskola som en värdefull alternativ studieform, särskilt för de som av olika anledningar tidigare inte kunnat tillgodogöra sig utbildningar.

Landstinget bidrar genom ”Kultur i vården” till att ineliggande patienter får ta del av kulturopplevelser, vilket har positiv påverkan på tillfrisknandet. Vi vill göra ”Kultur i vården” tillgänglig för fler och – efter samma princip som Fysisk aktivitet på recept – utveckla möjligheterna att skriva ut Kultur på recept.

Kulturens roll i ett regionalpolitiskt perspektiv måste lyftas fram, studier finns som visar på att det finns samband mellan kultur och ekonomisk tillväxt. Ett rikt och allsidigt kulturliv kan ha betydelse för var företag väljer att etablera sig, liksom för var människor väljer att bosätta sig. Möjligheten att ta del av och utöva kulturaktiviteter ska ingå som en naturlig del i all samhällsplanering.

Mer om kulturfrågor finns att läsa i Vänsterpartiets Regionalpolitiska program för Uppsala län.

Vänsterpartiet vill:

- att alla länsinvånare ska ges möjlighet att delta i kulturaktiviteter
- att kulturen blir mer tillgänglig för hela länet
- att uppsökande insatser riktas till grupper som inte söker sig till kulturen

- att möjligheterna att skriva ut kultur på recept utvecklas.
- att landstinget arbetar aktivt för att långsiktigt behålla den egna orkestern Uppsala Kammarorkester.

Miljöarbete – för en hållbar verksamhet

Landstinget påverkar genom sin verksamhet på olika sätt miljön. För att minska påverkan krävs tydliga politiska beslut om åtgärder och mål, att resurser avsätts och att på olika sätt skapa ett ökat miljömedvetande i hela organisationen.

I de många upphandlingar som landstinget gör måste höga miljökrav ställas

Sedan 2005 är landstinget miljöcertifierat och ett miljöledningssystem finns, vilket ger ett bra styrinstrument för att kunna uppnå uppsatta mål. Miljöprogrammet, antaget 2006 av ett enigt landstingsfullmäktige, har givet en bra grund för det fortsatta arbetet. Arbetet pågår nu med ett nytt program för perioden 2011-2014.

Årligen görs en särskild Miljöredovisning, där arbetet redovisas och det bedöms om de mål som är satta i miljöplanen kommer att uppnås. På flera områden har utvecklingen varit positiv. Andelen ekologiskt producerade livsmedel som används har ökat och genom satsningen på ”Upptåget” åker betydligt fler det mer miljövänliga tåget. Inom andra områden har utvecklingen inte riktigt enligt de mål som finns i miljöplanen, exempelvis vad gäller att öka mängden källsorterat avfall och att minska den totala elanvändningen i landstinget.

Vänsterpartiet var emot det beslut som togs 2008 att lägga ner produktionsköket på Akademiska sjukhuset. Lokal produktion av mat innebär färre transporter och ökar även möjligheterna att öka andelen ekologiska varor.

Mot bakgrund av den alltmer alarmerande klimatsituationen i världen, måste landstinget de kommande åren på flera områden skärpa målen och öka satsningarna för att minska miljöpåverkan.

Vårt mål är att landstingets verksamhet år 2020 ska vara helt fritt från fossilbränsle. Detta kräver ökade satsningar och en handlingsplan för att kunna genomföra. Takten måste öka i att Upplands lokaltrafik ökar andelen av bussar som drivs med förnyelsebart bränsle. Genom fortsatta satsningar att öka andelen kollektivresande och fortsatt utbyggd tågtrafik minskar miljöpåverkan betydligt.

Vänsterpartiet vill:

- skärpa målen i det fortsatta miljöarbetet
- öka andelen bussar som drivs med förnyelsebara bränslen
- ha fortsatt höga miljökrav vid alla upphandlingar
- att målet ska vara att landstinget är fritt från fossilbränsle år 2020

Natur och Friluftsliv

Genom allemansrätten har vi bra möjligheter att vara ute och njuta av naturen. Förutom själva naturupplevelsen, och stundom även ett fång kantareller, ger det möjlighet till avkoppling och motion. Natur och friluftsliv har betydelse för hälsan.

Upplandsstiftelsen, som ägs av landstinget och länets kommuner, spelar en mycket viktig roll för natur och friluftslivet. Bland annat genom att se till att det i Uppsala län finns ett utbrett nät av särskilda vandringsleder (Upplandsleden) och på andra sätt göra naturen tillgänglig. Men även genom att äga och sköta vissa friluftsområden och naturreservat.

Även om många länsbor är ute i naturen, så behöver insatser göras för att få fler att upptäcka naturen. Upplandsstiftelsens arbete med ”Smultronställena i naturen” är här viktigt. Särskilt för barn och unga är Naturskolorna och stiftelsens samarbete med Biotopia i Uppsala av betydelse för att öka ungas medvetenhet om naturens värden.

Särskilda insatser måste göras för att öka tillgängligheten till natur och grönområden för människor med fysiska funktionsnedsättningar. Goda kollektivtrafikförbindelser till värdefulla natur- och friluftsområden ska finnas.

Naturen som en läkande kraft är alltmer uppmärksammat. Undersökningar visar att tillfrisknandet förbättras av vistelser i exempelvis trädgårdar och naturmiljöer i nära anslutning till vården. Vi vill fortsätta den satsning på natur i vården som påbörjades under förra mandatperioden då vi ingick i landstingsmajoriteten – men som under borgerlig majoritet i stort sett legat nere.

Vänsterpartiet vill:

- genom Upplandsstiftelsen ge fortsatt stöd för att utveckla natur och friluftslivet
- öka tillgängligheten till natur och grönområden
- öka insatserna för att få fler att upptäcka naturens alla möjligheter
- fortsätta utvecklingen av natur i vården

Vänsterpartiet Uppsala län
1 tryckningen april 2010